די שטאָט פון די קלײנע מענטשעלעך

די שטאָט פון די ק ל ײ נ ע מ ע נ ט ש ע ל ע ך, וואָס איך פיר דיך אַהין אַרײַן, פרײַנט לעזער, געפינט זיך פונקט אין דער מיט פונעם געבענטשטן „תּחום", וווּ מע האָט אײַנגעזעצט ייִדן קאָפּ אויף קאָפּ, ווי הערינג אין אַ פעסל, און אָנגעזאָגט, זיי זאָלן זיך פּרוכפּערן און מערן — און דער נאָמען פון דער דאָזיקער באַרימטער שטאָט איז כ ת ר י ל ע װ ק ע.

פון וואַנען נעמט זיך דער נאָמען כתרילעווקע? אָט פון וואַנען:

בײַ אונדז אַן אָרעמאַן, דאָס ווייס יעדערער, האָט פאַרשידענע נעמען: פאַראַן אַ געמײנער מאַן, און אַן אָרעמאַן, און נעבעך אַן אָרעמאַן, און אַ גרויסער אָרעמאַן. און אַ געפאַלענער, אַ מקבל, אַ קבצן, אַ דלות, אַ דלפן, אַן עני, און אַן עני ואביון. איטלעכער פון די דאָזיקע אויסגערעכנטע נעמען ווערט אַרויסגערעדט מיט אַן אַנדער מין ניגון... און פאַראַן נאָך אַ נאָמען: אַ כ ת ר י א ל, אָדער אַ כ ת ר י ל י ק. דער דאָזיקער נאָמען ווערט אַרויסגערעדט שוין גאָר מיט אַן אַנדער מין ניגון, למשל: „אוי, בין איך, קיין עין־הרע, אַ כתריליק!"... כתריליק — דאָס איז שוין נישט גלאַט אַזוי אַ קבצן, אַ שלים־מזל: דאָס איז שוין, פאַרשטייט איר מיך, אַזאַ מין אָרעמאַן, וואָס פאַלט נישט, חס־ושלום, אַראָפּ בײַ זיך מיט זײַן אָרעמקייט: אדרבה, ס'איז גאָר אַ גדולה! אויף אונדזער לשון הייסט עס „אַן אָרעמס און אַ פריילעכס"...

פאַרשטעקט אין אַ ווינקעלע העט־ווײַט, אָפּגעזונדערט פון דער גאַנצער אַרומיקער וועלט, שטייט זיך אָט די שטאָט עפּעס ווי פאַריתומט, פאַרחלומט, פאַרכישופט און פאַרטיפט אין זיך זעלבסט, גלײַך ווי מיט איר געהער זיך גאָרנישט אָן אָט דער גאַנצער טאַרעראַם מיטן האַרמידער, מיטן לויפעניש, יאָגעניש, העצעניש, פרעסעניש איינס דאָס אַנדערע מיט די אַלע איבעריקע גוטע זאַכן, וואָס מענטשן האָבן זיך מטריח געווען צו באַשאַפן און צוגעטראַכט צו דעם פאַרשיידענע נעמען, ווי: „קולטור", „פּראָגרעס", „ציוויליזאַציע" וכדומה אַזעלכע שיינע ווערטער, פאַר וועלכע אַ רעכטער מענטש נעמט אַראָפּ דאָס היטל מיט גרויס דרך־ארץ. קליינע, קליינע מענטשעלעך!... נישט נאָר פון אויטאָמאָבילן, פון לופטשווימערײַ און אַוויאַטיקע — זיי האָבן אַ לאַנגע צײַט פון אונדזער אַלטער געוויינלעכער אײַזנבאַן נישט געוואָלט הערן און נישט געוואָלט גלייבן אַפילו, צי ס'איז גאָר פאַראַן ערגעץ אַ באַן אויף דער וועלט. „ווייס איך וואָס, — האָבן זיי געזאָגט, — חלומות, נעכטיקע טעג, אויפן הימל אַ יאַריד, אַ קו איז געפלויגן איבערן דאַך" — וכדומה אַזעלכע שאַרפע ווערטער.

ביז עס האָט זיך געטראָפן אַ מעשה, איינער אַ כתרילעווקער בעל־הבית האָט באַדאַרפט האָבן קיין מאָסקווע, איז ער געפאָרן און געקומען צוריק און געשוואָרן מיט כּל השבועות, אַז ער אַליין איז געפאָרן ביז סאַמע מאָסקווע מיט דער באַן דרײַ פערטל שעה... האָט מען דאָך מסתּמא געמאַכט אים אויסצודרייען: ווי שווערט דאָס אַ ייִד אַ בעל־הבית אויף אַזאַ האַרטן ליגן? לאָזט זיך אויס אַ מעשה, אַז מע האָט אים נישט גוט פאַרשטאַנען: ער איז טאַקע מער נישט געפאָרן מיט דער באַן ווי דרײַ פערטל שעה; דאָס איבעריקע איז ער שוין געגאַנגען צו־פוס, ווי די מעשה איז — דער פאַקט מיט דער באַן איז אַ פאַקט, וואָס מע קאָן קעגן אים גאָרנישט זאָגן: אַ ייִד אַ בעל־הבית שווערט זיך מיט אַזעלכע שבועות, וועט ער מן הסתם פונעם פינגער נישט אויסזויגן, ובפרט, ער האָט זיי געגעבן צו פאַרשטיין מיטן שׂכל דעם כּח פון אײַזנבאַן און אויסגעמאָלט אויף פּאַפּיר, וויאַזוי די רעדער דרייען זיך, און דער קוימען פײַפט, און דער וואַגאָן פליט, און ייִדן פאָרן קיין מאָסקווע... האָבן אים די קליינע מענטשעלעך אויסגעהערט — אויסגעהערט, כלומרשט צוזאָגט, געשאָקלט מיט די קעפּ און אינעווייניק אין האַרצן גוט געלאַכט און נע־זאָגט: „וואָס קומט אַרויס — די רעדער דרייען זיך, דער קוימען פײַפט, דעה וואַגאָן פליט, ייִדן פאָרן קיין מאָסקווע — און קומען צוריק"...

אָט אַזוי ווי איר זעט, זײַנען זיי אַלע, די קליינע מענטשעלעך, נישט קיין בעלי־מרה־שחורה, קיין פאַרזאָרגטע בעלי־ביתלעך. אדרבה, זיי האָבן אַ שם אויף דער וועלט פאַר גרויסע בעלי־המצאות, ווערטלזאָגערס, לעבעדיקע פריילעכע נשמות, אָרעמע, נאָר פריילעכע. עס איז שווער צו זאָגן, וואָס איז, אייגנטלעך, מיט זיי די גדולה? גאָרנישט, חי־געלעבט!... געלעבט? אַנו, פרעגט זיי, למשל: „פון וואַנען לעבט איר?" — וועלן זיי אײַך ענטפערן: „פון וואַנען מיר לעבן? אָט זעט איר דאָך, כאַ־כאַ, מע לעבט"... און מערקווירדיק! ווען איר זאָלט זיי נישט באַגעגענען, לויפן זיי ווי די פאַרסמטע מײַז, דער אַהער, דער אַהין, און האָבן קיינמאָל קיין צײַט נישט. „וווּהין לויפט איר?" — „וווּהין מיר לויפן? אָט זעט איר דאָך, כאַ־כאַ, מע לויפט. מע מיינט, טאָמער וועט מען עפּעס כאַפּן, פאַרדינען אויף שבת"...

THE TOWN OF THE LITTLE PEOPLE

The town of the little people into which I shall now take you, dear reader, is exactly in the middle of that blessed Pale into which Jews have been packed as closely as herring in a barrel and told to increase and multiply. The name of the town is Kasrilevka. How did this name originate? I'll tell you:

Among us Jews poverty has many faces and many aspects. A poor man is an unlucky man, he is a pauper, a beggar, a *schnorrer*, a starveling, a tramp, or a plain failure. A different tone is used in speaking of each one, but all these names express human wretchedness. However, there is still another name—*kasril*, or *kasrilik*. That name is spoken in a different tone altogether, almost a bragging tone. For instance, "Oh, am I ever a *kasrilik!*" A *kasrilik* is not just an ordinary pauper, a failure in life. On the contrary, he is a man who has not allowed poverty to degrade him. He laughs at it. He is poor, but cheerful.

Stuck away in a corner of the world, isolated from the surrounding country, the town stands, orphaned, dreaming, bewitched, immersed in itself and remote from the noise and bustle, the confusion and tumult and greed, which men have created about them and have dignified with high-sounding names like Culture, Progress, Civilization. A proper person may take off his hat with respect to these things, but not these little people! Not only do they know nothing of automobiles, modern travel, airplanes—for a long time they refused to believe in the existence of the old, ordinary railroad train. "Such a thing could not be," they said. "Why," they said, "it's a dream, a fairy tale. You might just as well talk of merry-go-rounds in heaven!"

But it happened once that a householder of Kasrilevka had to go to Moscow. When he came back he swore with many oaths that it was true. He himself had ridden in a train to Moscow, and it had taken him—he shrugged his shoulders—less than an hour. This the little people interpreted to mean that he had ridden less than an hour and then walked the rest of the way. But still the fact of the train remained. If a Jew and a householder of Kasrilevka swore to it, they could not deny that there was such a thing as a train. It had to be true. He could not have invented it out of thin air. He even explained to them the whole miracle of the train, and drew a diagram on paper. He showed them how the wheels turned, the smokestack whistled, the carriages flew, and people rode to Moscow. The little people of Kasrilevka listened and listened, nodded their heads solemnly, and deep in their hearts they laughed at him. "What a story! The wheels turn, the smokestack whistles, the carriages fly and people ride to Moscow—and then come back again!"

That's how they all are, these little people. None of them are gloomy, none of them are worried little men of affairs, but on the contrary they are known everywhere as jesters, story-tellers, a cheerful, light-hearted breed of men. Poor but cheerful. It is hard to say what makes them so happy. Nothing—just sheer joy of living. Living? If you ask them, "How do you live?" they will answer, with a shrug and a laugh. "How do we live? Who knows? We live!" A remarkable thing—whenever you meet them they are scurrying like rabbits, this one here, that one there. They never have time to stop. "What are you hurrying for?" "What am I hurrying for? Well, it's like this. If we hurry we think we might run into something—earn a few pennies—provide for the Sabbath."

פארדינען אף שבת — דאס איז זייער אידעאל. א גאנצע וואך וועלן זיי אייך ארבעטן, מיט בלוטיקן שוויים הארעווען, פארשווארצט ווערן, קייען די ערד, עסן מכות, טרינקען קדחת, אבי ס'זאל זיין אף שבת, און באמת, קומט דער ליבער הייליקער שבת — איז א כפרה יעהופעץ, א כפרה אדעס, א כפרה אפילו פאריז! מע זאגט, — און דאס זאל זיין א פאקט, אז זינט כתרילעווקע איז א שטאט האט זיך נאך נישט געטראפן, אז א ייד זאל דארפן שבת חלילה הונגערן. ווארעם ווי געשיקט זיך עס, אז א ייד זאל נישט האבן קיין פיש אף שבת? האט ער נישט קיין פיש, האט ער פלייש; האט ער נישט קיין פלייש, האט ער הערינג; האט ער נישט קיין הערינג, האט ער חלה; האט ער נישט קיין חלה, האט ער ברויט מיט ציבעלע; האט ער נישט קיין ברויט מיט ציבעלע, לייט ער באם שכן; איבערראכטאג שבת וועט דער שכן לייען בא אים — „די וועלט איז א רעדל און עס דרייט זיך"... אזוי זאגט ער אייך א גלייכווערטל און באווייזט מיט דער האנט, ווי דאס רעדל דרייט זיך... בא די קליינע מענטשעלעך, אז עס קומט צו א גלייכווערטל, איז גארנישט שייך. פאר א גלייכווערטל וועלן זיי אייך אוועקגעבן, ווי מע זאגט, דעם טאטן מיט דער מאמע. די וועלט דערציילט זיך אן פון זיי אזעלכע מעשיות, וואס זעען אוים ווי אנעקדאטן, נאר מע קאן זיכער ערב זיין, אז דאס זיינען לויטער פאקטן.

למשל, מע דערציילט פון איינעם א כתרילעווקער בעל־הבית, וואס ס'איז אים נמאס געווארן צו הונגערן אין כתרילעווקע, האט ער זיך אוועק־געלאזט וואנדערן איבער דער וועלט זוכן גליק, געווארן אן עמיגראנט, און האט פארבלאנדזשעט אזש קיין פאריז. האט ער מסתמא זייער חשק געהאט זיך דערשלאגן צו רויטשילדן, ווארעם ווי איז דאס א ייד אין פאריז און מע זעט זיך נישט מיט רויטשילדן? איז אבער א חסרון — מע לאזט נישט צו. „וואס איז די מעשה?" „א צעריסענע קאפאטע". „חכמים איר זייט! — טענהט דער ייד. — איך זאל האבן א גאנצע קאפאטע וועלכע גוטע יאר וואלט איך געפארן קיין פאריז?" הקיצור — ס'איז נישט גוט. א כתרילעווקער ייד אבער פאלט בא זיך נישט אראפ און גיט זיך אן עצה. ער איז זיך מיישב און רופט זיך אן צום שומר, וואס בא דער טיר: „גיי זאג דעם פריץ, אז צו אים איז געקומען חלילה נישט קיין שנארער, נאר א ייד א סוחר, וואס האט אים געבראכט צו פירן אזא מין ארטיקל, וואס מע קריגט דאס, נישט דא אין פאריז פאר כל הון דעלמא".

דערהערט אזעלכע דבורים, הייסט רויטשילד, מע זאל אים ארייינפירן אף ציקאוויעסט דעם דאזיקן סוחר. „שלום עליכם". „עליכם שלום". „זיצט. פון וואנען איז א ייד?" „פון כתרילעווקע". „וואס וועט איר זאגן גוטס?" „וואס זאל איך אייך זאגן, פאניע רויטשילד? די מעשה דערפון איז אזוי: אף אייך שמועסט מען בא אונדז, אז איר זייט, קיין עין־הרע, נישקשהדיק אין מעמד, אף מיר געזאגט געווארן כאטש האלב, כאטש א דריטהלק איז אויך גענוג. נו, און כבוד מסתמא זייט איר אוודאי אויך נישט זשעדנע; ווארעם ווער עס האט די מאות, זאגט מען, דער האט די דעות. הכלל, וואס פעלט אייך? איין זאך: ד א ס א יי ב י ק ע ל ע ב ן. האב איך עס אייך געבראכט צו פירן אף צו פארקויפן".

דערהערט „דאס אייביקע לעבן", מאכט צו אים רויטשילד: „מה יקר — וואס וועט דאס קאסטן?" „עס וועט אייך קאסטן, פאניע, אזוי גרויס (דא האט זיך דער ייד פארטראכט) — אזוי גרויס ווי דריי הונ־דערטער". „אפשר וועלן מיר זיך דינגען?" „ניין, פאניע רויטשילד, ס'וועט נישט גיין. איך זאל האבן די ברכות, וואס איך וואלט אייך געקאנט זאגן מער פון דריי הונדערט. נאר גארנישט, געזאגט — איז פארפאלן". אזוי מאכט צו אים דער ייד, און רויטשילד נעמט (מסתמא) און ציילט אים אוים דריי הונדערטער מזומנים, אחת ואחת. מיין ייד קודם־כל לאזט אראפ דאס ביסל מזומנים אין קעשענע און רופט זיך אן צו רויטשילדן בזה הלשון: „ווילט איר לעבן אייביק, איז עצתי, איר זאלט אוועקווארפן אט דאס טומלדיקע פאריז און אריבערפעקלען זיך בעסער צו אונדז קיין כתרילעווקע, וועט איר קיינמאל נישט שטארבן, ווארעם זינט כתרילעווקע איז א שטאט, איז בא אונדז נאך קיין גביר קיינמאל נישט געשטארבן"...

און נאך א מעשה האט זיך געטראפן, איינער האט אנגעשפארט אזש קיין אמעריקע... נאר איך זאל האלטן בא דערציילן מעשיות, אייינפאלן און המצאות פון די קליינע מענטשעלעך, וואלט איך בדארפט זיצן מיט אייך דריי טעג מיט דריי נעכט און דערציילן און דערציילן. לאמיר בעסער אריבערגיין צו די באשרייבונגען פון דער שטאט גופא.

איר ווילט אוודאי וויסן, וויאזוי זעט אוים כתרילעווקע? שיין, אזוי ווי גאלד. און ווער שמועסט, פון דער וויטנס! פון דער וויטנס כאפט דאס דעם אנבליק פון... א וואס זאל איך אייך, אשטייגער, זאגן? פון א סאנישניק, וואס איז געדיכט אנגעזעצט מיט סעמיטשקעס, אדער פון א לאקשנברעט מיט פארפל א כך, ווי אף א טעלער, ליגט פאר אייך

To provide for the Sabbath—that is their goal in life. All week they labor and sweat, wear themselves out, live without food or drink, just so there is something for the Sabbath. And when the holy Sabbath arrives, let Yehupetz perish, let Odessa be razed, let Paris itself sink into the earth! Kasrilevka lives! And this is a fact, that since Kasrilevka was founded, no Jew has gone hungry there on the Sabbath. Is it possible that there is a Jew who does not have fish for the Sabbath? If he has no fish, then he has meat. If he has no meat, then he has herring. If he has no herring, then he has white bread. If he has no white bread, then he has black bread and onions. If he has no black bread and onions, then he borrows some from his neighbor. Next week, the neighbor will borrow from him. "The world is a wheel and it keeps turning." The Kasrilevkite repeats this maxim and shows you with his hand how it turns. To him a maxim, a witty remark, is everything. For an apt remark he will forsake his mother and father, as the saying goes. The tales you hear about these little people sound fabulous, but you may be sure they are all true.

For instance, there is the story of the Kasrilevkite who got tired of starving in Kasrilevka and went out into the wide world to seek his fortune. He left the country, wandered far and wide, and finally reached Paris. There, naturally, he wanted to see Rothschild. For how can a Jew come to Paris and not visit Rothschild? But they didn't let him in. "What's the trouble?" he wants to know. "Your coat is torn," they tell him.

"You fool," says the Jew. "If I had a good coat, would I have gone to Paris?"

It looked hopeless. But a Kasrilevkite never gives up. He thought a while and said to the doorman: "Tell your master that it isn't an ordinary beggar who has come to his door, but a Jewish merchant, who has brought him a piece of goods such as you can't find in Paris for any amount of money."

Hearing this, Rothschild became curious and asked that the merchant be brought to him.

"Sholom aleichem," said Rothschild.

"Aleichem sholom," said the merchant.

"Take a seat. And where do you come from?"

"I come from Kasrilevka."

"What good news do you bring?"

"Well, Mr. Rothschild, they say in our town that you are not so badly off. If I had only half of what you own, or only a third, you would still have enough left. And honors, I imagine, you don't lack either, for people always look up to a man of riches. Then what do you lack? One thing only—eternal life. That is what I have to sell you."

When Rothschild heard this he said, "Well, let's get down to business. What will it cost me?"

"It will cost you"—here the man stopped to consider—"it will cost you—three hundred *rubles.*"

"Is that your best price?"

"My very best. I could have said a lot more than three hundred. But I said it, so it's final."

Rothschild said no more, but counted out three hundred *rubles,* one by one.

Our Kasrilevkite slipped the money into his pocket, and said to Rothschild: "If you want to live for ever, my advice to you is to leave this noisy, busy Paris, and move to our town of Kasrilevka. There you can never die, because since Kasrilevka has been a town, no rich man has ever died there."

And then there is the story of the man who got as far as America . . . But if I started to tell all the tales of these little people I'd have to sit with you for three days and three nights and talk and talk and talk. Instead, let us pass on to a description of the little town itself.

Shall I call it a beautiful little town? From a distance it looks—how shall I say it?—like a loaf of bread thickly studded with poppy seed. Some of the houses are built on the slope of a hill, and the rest are huddled together at the base, one on top of the other, like the gravestones in an ancient cemetery. There are no streets to speak of because the houses are not built according to any plan, and besides, where is there room for such a thing? Why should there be vacant space when you can build something on it? It is written that the earth is to be inhabited, not merely to be gazed at,

די שטאט, און איר קאנט זי זען פאר א מייל מיט אלע אירע אנטיקלעך. ווארים די שטאט גופא, פארשטייט איר מיך, שטייט אף א בארג, דאס הייסט, אף דער שטאט האט זיך אנגערוקט א בארג, און אונטערן בארג שטייען הייזלעך א סך, איינס אף דאס אנדערע (ווי קברים אף אן אלטן בית־עלמין, ווי אלטע שווארצע איינגעבויגענע מצבות). קיין גאסן איז נישט שייך צו זאגן, מחמת די הייזער גייען נישט געבויט, אויסגערעכנט און אויסגעמאסטן נאכן צירקול, און קיין סך פלאץ צווישן די הייזער איז אויך נישטא; למאי זאל שטיין אומזיסט־אומנישט א ליידיקער פלאץ, אז מע קאן דערויף אנידערשטעלן א שטוב? סע שטייט אין פסוק: "ל ש ב ת י צ ר ה" — איז דער פשט: די וועלט איז באשאפן געווארן אף ישוב, א ף צ ו ז י צ ן, נישט אף צו קוקן. וואס פאר א קוקן?...

פונדעסטוועגן, האט קיין יסורים נישט, פאראן גאסן אויך, גרויסע גאסן און קליינע געסלעך, און שמאלע געסלעך, און הינטערגעסלעך, אי וואס, ס'איז נישט עפעס אזוי גלייך, אביסל געדרייט בארג־אראפ, בארג־ארויף — און פלוצעם נאט אייך א שטוב אדער א קעלער, אדער גלאט א גרוב? וועט איר א ברירה האבן נישט גיין איינער אליין בײַנאכט אן א לאנטערנע! פאר די קליינע מענטשעלעך זאלט איר זיך נישט זארגן: א כתרילעווקער אין כתרילעווקע צווישן כתרילעווקער וועט נישט פארבלאנדזשעט ווערן קיינמאל; איטלעכער טרעפט צו זיך אהיים, צו זיין איינן ווייב און קינדער, ווי א פייגעלע צו זיך אין נעסט אריין...

און ווייטער איז פאראן אין מיטן שטאט א ברייטער האלב־קײַלעכיקער, און אפשר א פירעקעכיקער פלאץ, וואס דארטן זיינען די קלייטן, די געוועלבן, די יאטקעס, טישלעך און שטעלכעלעך, און דארטן שטעלט זיך אויס דער מארק אלע פרימארגן, ווו עס פארן זיך צונויף א סך גוים מיט א סך גויעס מיט אלערליי מינים סחורות און עסנווארג, פיש מיט ציבעלעס, מיט כריין, מיט פעטרעשקע און מיט שאר ירקות. דאס ביסל שאר ירקות פארקויפט מען און מע קויפט בא די יידן אנדערע באדערפענישן, און דערפון ציען דאס די יידן פרנסה, אפילו נישט אזוי ברייט, נאר פארט פרנסה. בעסער פון גארנישט איז דאך עס... און דארטן, טאקע אף דעם זעלביקן פלאץ, ליגן אויסגעצויגן באטאג אלע ציגן פון שטאט און ווארעמען זיך קעגן דער זון, און דארטן טאקע זיינען, להבדיל, די בתי־מדרשים מיט די שולן מיט די קלייזלעך מיט די חדרים פון שטאט, ווו יידישע קינדער לערנען תורה, דאווענען, לייענען און שרייבן; די רבים מיט די תלמודים זינגען און שרייען אף קולי־קולות, אז מע קאן טויב ווערן... און אויך דאס מרחץ, ווו ווייבער באדן זיך, און אויך דער "הקדש", ווו יידן שטארבן, און אלע איבעריקע גוטע ערטער, וואס לאזן זיך הערן פון דער ווייטן... ניין, כתרילעווקע ווייס נאך נישט פון קיין "קאנאליזאציע", וואסערלייטונג, עלעקטריציטעט און נאך אזעלכע לוקסוס־זאכן: נאר וואס מאכט דאס אויס? "מע שטארבט, הערט איר, אומעטום מיט אלץ איין טויט און מע לייגט אריין, הערט איר, אומעטום אין אלץ איין ערד אריין, און מע קלאפט־צו אומעטום, הערט איר, מיט דער אייגענער לאפעטע!" — אזוי פלעגט זאגן אלע מאל מיין רבי רב ישראל מלאך אף א שמחה, דווקא דעמאלט, ווען ער איז געווען רעכט פריילעך, גוט אונטערן גלעזל און שוין פארטיק צו פארקאטשען די קאפאטע און גיין א "דרייטש", אדער כאפן א קאזאק"...

מיט וואס כתרילעווקע מעג זיך יא בארימען — דאס איז מיט אירע בית־עולמס. צוויי רייכע בית־עולמס פארמאגט די דאזיקע געבענטשטע שטאט: א ן א ל ט ן בית־עולם און א נ י ע ם בית־עולם. דאס הייסט, דער נייער בית־עולם איז, מאלט אייך, אויך גענוג אלט און גענוג רייך אין קברים. עס וועט שוין באלד נישט זיין ווו צו "לייגן", טאמער חלילה א פאגראם, א חלירע אדער אזוי עפעס אן אומגליק פון די היינטיקע אומגליקן.

איבערהויפט, נעמען זיך איבער די כתרילעווקער קליינע מענטשעלעך מיטן אלטן בית־עולם. דאס אלטע בית־עולם זייערס, כאטש ס'איז שוין פארוואקסן מיט גראז און מיט ביימלעך און כמעט אן איין גאנצער מצבה, האלטן זיי דאס פונדעסטוועגן פאר א צירונג, א שיינדעלע, א רייכטום, און היטן דאס אף, ווי דאס שווארצאפל פונעם אויג. ווארעם אחוץ וואס

Yet, don't be upset. There are some streets—big streets, little streets, back streets and alleys. What if they happen to twist and turn uphill and downhill and suddenly end up in a house or a cellar or just a hole in the ground? If you are a stranger, never go out alone at night without a lantern. As for the little people who live there, don't worry about them. A Kasrilevkite in Kasrilevka, among Kasrilevkites, will never get lost. Each one finds the way to his own house, to his wife and children, like a bird to its own nest.

And then in the center of the city there is a wide half-circle, or perhaps it is a square, where you find the stores, shops, market stands, stalls and tables. There every morning the peasants from the surrounding countryside congregate with their produce—fish and onions, horseradish, parsnips and other vegetables. They sell these things and buy from the little people other necessities of life, and from this the Kasrilevkites draw their livelihood. A meager one, but better than nothing. And in the square also lie all the town's goats, warming themselves in the sun.

There also stand the synagogues, the meeting houses, the chapels and schools of the town where Jewish children study the Holy Writ. The noise they and the rabbis make with their chanting is enough to deafen one. The baths where the women go to bathe are also there, and the poorhouse where the old men die, and other such public institutions. No, the Kasrilevkites have never heard of canals or water works or electricity or other such luxuries. But what does that matter? Everywhere people die the same death, and they are placed in the same earth, and are beaten down with the same spades. Thus my Rabbi, Reb Israel, used to say—when he was happiest, at a wedding or other celebration, after he had had a few glasses of wine and was ready to lift up the skirts of his long coat and dance a *kazatsky* . . .

But the real pride of Kasrilevka is her cemeteries. This lucky town has two rich cemeteries, the old and the new. The new one is old enough and rich enough in graves. Soon there will be no place to put anyone, especially if a pogrom should break out or any of the other misfortunes which befail us in these times.

But it is of the old cemetery that the people of Kasrilevka are especially proud. This old cemetery, though it is overgrown with grass and with bushes and has practically no upright headstones, they still value as they might a treasure, a rare gem, a piece of wealth, and guard it like the apple of their eye. For this is not only the place where their ancestors lie, rabbis, men of piety, learned ones, scholars and famous people, including the dead from the ancient massacres of Chmelnitski's time—but also the only piece of land of which they are the masters, the only bit of earth they own where a blade of grass can sprout and a tree can grow and the air is fresh and one can breathe freely.

דאָרטן ליגן זייערע אבות־אבותיהם, רבנים, צדיקים, לומדים, מפורסמים, גרויסע לײַט. — איז אַ סברה, אַז דאָרט געפינען זיך אַ היפּש ביסל קדושים נאָך פון דער הײַדאַמאַטשינע, פון כמעלניצקים צײַטן... אַט דאָס „הייליקע אָרט" — דאָס איז זייער איינציק שטיקל אייגנס אַף דער וועלט, ווו זיי זײַנען די איינציקע בעלי־בתים, זייער איינציק שטיקל ערד, זייער איינציק שטיקל פעלד, ווו עס שפּראָצט אַ גרעזל און עס וואַקסט אַ ביימל און די לופט איז פריש און עס אָטעמט זיך פרײַ...

איר זאָלט זען, וואָס דאָרטן טוט זיך אָפּ, אַז עס קומט סוף זומער, אַרום ראש־חודש אלול, די „וויינענדיקע טעג" — אײ־אײ־אײ! ייִדן און ווײַבער — דערהויפּט, ווײַבער — אויף און אָפּ, סע ווימלט און סע קוימלט — אַ ווערטעלע „קבר־אָבות"! פון דער גאָרער וועלט קומט מען אַהער אַביסל זיך אויסוויינען און אויסגיסן דאָס ביטערע האַרץ אַף די הייליקע קברים. הערט איר, וואָס איך וועל אײַך זאָגן? אין ערגעץ וויינט זיך נישט אַזוי גוט און אַזוי געשמאַק, ווי אין כתרילעווקע „אַפן פעלד". דאָס הייסט, אין די שולן דאָרטן וויינט זיך אַפילו אויך גאַנץ נישקשהדיק. נאָר ווי קומט דאָס צו קבר־אָבות? דאָס „קבר־אָבות" איז אַ שטיק פּרנסה פאַר די כתרילעווקער שטיינשנײַדערס, בעלי־אַכסניות, חזנים און שמשים, און דער ראש־חודש־אלול איז פאַר די דאָרטיקע אָרעמע לײַט, ווײַבער און קאַליקעס די אמתע „שניטצײַט".

„זײַט איר שוין געווען בײַ אונדז אַפן פעלד?" — וועט אײַך פרעגן אַ כתרילעווקער מיט גדלות, גלײַך ווי ער וואָלט אײַך, אַשטייגער, פרעגן, צי זײַט איר געווען בײַ זײַן טאַטן אין ווײַנגאָרטן? אויב איר זײַט נאָך נישט געווען, טוט אים צוליב און גייט זיך דורך צו זיי „אַפן פעלד", לייענט איבער די אַלטע שטאַרק־אָפּגעריבענע אויפשריפטן אַף די האַלב־אײַנגעפאַלענע מצבות, וועט איר געפינען אין זיי אַ שטיק געשיכטע פון אַ גאַנץ פאָלק... און אויב איר זײַט אַ מענטש פון התפעלות און באַגײַסטערונג, וועט איר, באַטראַכטנדיק די דאָזיקע אָרעמע שטאָט מיט איר רײַכע בית־עולמס, זיך נישט קאָנען אײַנהאַלטן און איבערחזרן דעם אַלטן פסוק: מ ה ־ ט ו ב ו — ווי גוט זײַנען דײַנע געצעלטן, יעקב! דײַנע רו־ערטער, ישראל!...

געשריבן אין יאָר 1901

You should see what goes on in this old cemetery a month before the New Year, during the "days of weeping." Men and women—mainly women—swarm up and down the paths to their ancestors' graves. From all the surrounding country they come to weep and to pour their hearts out at the holy graves. Believe me, there is no place where one can weep so freely and with such abandon as in "the field" of Kasrilevka. In the synagogue a person can weep pretty freely too, but the synagogue doesn't come up to the cemetery. The cemetery is a source of income for the Kasrilevkite stonecutters, innkeepers, cantors and sextons, and the month before the New Year is, for the paupers thereabouts and the old women and the cripples, the real harvest time.

"Have you been in 'our field' yet?" a Kasrilevkite will ask you cheerfully, as though he were asking if you had been in his father's vineyard. If you haven't been there, do him a kindness, and go down into "the field," read the old, half-obliterated inscriptions on the leaning tombstones and you will find in them the story of a whole people. And if you happen to be a man of feeling and imagination then you will look upon this poor little town with its rich cemeteries and repeat the old verses:

"How beautiful are your tents, O Jacob; how good are your resting places, O Israel."

From Sholem Aleichem, The Old Country trans. Julius & Francis Butwin (N.Y., 1